

Тарасенко О.Л.,
аспірантка кафедри регіональної політики
Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Науковий керівник: Рачинський А.П.,
д.держ.упр., проф., професор кафедри регіональної політики
Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

КУЛЬТУРНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ПРІОРИТЕТІВ

У контексті інтеграції України в європейський демократичний простір політика Європейської Спільноти (далі – ЄС) у галузі культури є джерелом потрібного досвіду – формування гуманітарної сфери на національному рівні, репрезентації власних здобутків у процесі міжнародної співпраці й культурного обміну, вирішення складних проблем у процесі їх колективного обговорення. Проте запозичувати досвід реалізації культурної політики ЄС варто з урахуванням національних аспектів, а також у формуванні українського культурного простору зберігати власну історико-культурну спадщину та сприяти розкриттю творчого потенціалу власних митців.

На державному рівні цим питанням присвячено низку нормативних актів, серед яких відзначимо установчу Національну культурну стратегію на 2015-2025 роки, що передбачає активність і контроль у сферах творчості, фольклору, державного й приватного секторів на рівні виконавців цієї політики (творчі митці, працівники культурних установ) й інфраструктури (культурні установи, культурні пам'ятки).

Проте В. Шостак зауважує, що «... Стратегія не акцентує на кореляції процесів розвитку національного культурного простору з чинними нормативно-правовими документами в Україні, які мають урахувати пріоритети європейських актів у цій сфері, що стосуються питань глобальних, національних і стратегічно-політичних видозмін культурного простору ЄС» [2, с. 84].

Держава залучає до розроблення шляхів реалізації культурної політики вчених, замовляючи їм, зокрема, підготовку відповідних аналітичних матеріалів.

Наприклад, творча група Національного інституту стратегічних досліджень (С. Здіорук, О. Литвиненко, О. Розумна) підготувала аналітичну доповідь «Культурна політика України: національна модель у європейському контексті», де розглянули спільні пріоритети такої політики в контексті розгляду культури як дипломатичної місії, як національної справи України, як об'єкта міжнародного співробітництва та власних ініціатив. Також у доповіді «... проаналізовано проблеми цієї сфери в Україні в контексті відповідної державної політики (правового, фінансового й організаційного забезпечення), зокрема в галузях книговидання, кінематографії, збереження культурної спадщини, міжнародного культурного співробітництва» [3, с. 2].

Як бачимо, питання державної культурної політики розглядаються невідривно від європейської, що також передбачає заходи у правовому, фінансовому й організаційному напрямку, але пріоритетом при цьому визначає охорону пам'яток культури, що актуально для сьогодення України, де продовжується воєнна агресія з боку росії, що призводить до руйнування таких пам'яток, зокрема архітектурних, а також до викрадення архівних і бібліотечних матеріалів в окупованих місцевостях. Саме так окупанти й колаборанти вивезли з Херсона частину історичних матеріалів з обласного архіву, деякі пам'ятники й навіть тварин із заповідника «Асканія-Нова». І чим довше територія на лівому березі Дніпра залишається окупованою, тим більше буде викрадено об'єктів культурної спадщини.

Тому чинник збереження й розвитку національних пам'яток культури є пріоритетним в умовах сьогодення (як свого часу під час світових воєн, особливо другої, коли старовинні європейські міста регулярно потрапляли під авіаційне бомбардування).

Також на замовлення народних депутатів України європейськими аналітичними структурами готуються відповідні довідки, що враховують результати моніторингів із вивчення стану реалізації культурної політики загалом у Європі чи окремо в певній країні.

Наприклад, такою є інформаційна довідка про стан законодавчого регулювання сфери охорони культурної спадщини в країнах ЄС, підготовлена

Європейським інформаційно-дослідницьким центром, що аналізує «... зміст окремих програм (наприклад, «Креативна Європа») у напрямках захисту й розвитку культурного та мовного розмаїття, зміцнення культурного і креативного секторів (щодо економічної ефективності культури чи інформаційно-візуальної сфери), фінансування проєктів щодо збереження й захисту культурної спадщини, творчого розвитку митців і фахівців у галузі культури, зокрема через їх стажування й роботу за кордоном, розвитку транснаціональної культурної діяльності в ЄС, підтримки аудіовізуального та культурного секторів ЄС» [4].

Отже, культурна політика в Україні має враховувати пріоритети політики ЄС у цій сфері, де одним із найважливіших є захист національної культурної спадщини, що передбачає відповідне нормативно-правове регулювання, фінансове забезпечення, наукову аналітичну роботу та міжнародну співпрацю у справі охорони й репрезентації пам'яток національної культури.

Список використаних джерел:

1. Культурна політика України: національна модель у європейському контексті : аналітична доповідь. *Національний інститут стратегічних досліджень. Відділ гуманітарної політики.* Київ, 2012.

URL "https://www.niss.gov.ua/sites/default/files/2012-08/Kul%5C_tura2012-6090f.pdf (дата звернення: 25.11.2024).

2. Шостак В. М. Культурна політика України та Європейського Союзу: відповідність змісту і перспективи реалізації. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв.* 2023. № 1. С. 81-86. URL :

<https://www.google.com/search?q=%D0%9A%D1%83%D0%BB%=gws-wiz-serp> (дата звернення: 28.11.2024).

3. Культурна політика України: національна модель у європейському контексті : аналітична доповідь. *Національний інститут стратегічних досліджень. Відділ гуманітарної політики.* Київ, 2012.

URL "https://www.niss.gov.ua/sites/default/files/2012-08/Kul%5C_tura2012-6090f.pdf (дата звернення: 28.11.2024).

4. Законодавче регулювання сфери охорони культурної спадщини в країнах ЄС. Інформаційна довідка, підготовлена Європейським інформаційно-дослідницьким центром. URL : <https://infocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/29511.pdf> (дата звернення: 28.11.2024).